

PAPUR I'R PWYLLGOR MENTER A BUSNES HELPU POBL IFANC I GAEL GWAITH

Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid

Y Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid yw prif gyfrwng Llywodraeth Cymru ar gyfer lleihau nifer y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET).

Mae'r Fframwaith yn anstatudol a'r awdurdodau lleol sy'n arwain yn strategol y broses o'i weithredu ar lawr gwlad. Gwnaed cynnydd cadarnhaol ers ei lansio ym mis Hydref 2013, ac mae pob awdurdod lleol wedi dangos ymrwymiad i'r agenda hon drwy benodi Cydgysylltydd Ymgysylltu a Datblygu. Mae'r Cydgysylltydd yn chwarae rôl hanfodol yn y broses weithredu ac mae'n cydweithio'n agos â Gyrfa Cymru i roi arweiniad gweithredol ar nodi lefel y risg i bobl ifanc a'r cymorth penodol sydd ei angen arnynt i'w helpu i wneud datblygiad cadarnhaol.

Mae'n hollbwysig sicrhau bod gwybodaeth bersonol am unigolion sydd mewn perygl yn cael ei rannu'n gyfreithlon ac yn ddiogel ac mewn ffordd sy'n ennyn hyder rhwng partneriaid. Mae'n dda gennym adrodd bod gan bob awdurdod lleol yng Nghymru Brothocol Rhannu Gwybodaeth yn ei le y mae ei ansawdd wedi'i sicrhau, neu maent wrthi'n datblygu protocol o'r fath.

Roedd nifer o ganfyddiadau'r [gwerthusiad ffurfiannol o'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid](#), a gyhoeddwyd ym mis Awst 2015, yn gadarnhaol. Soniwyd yn yr adroddiad fod pob Awdurdod Lleol wedi gwneud cynnydd da wrth weithredu'r Fframwaith a gwnaeth nifer o'r rheini a gyfwelwyd ganmol y Fframwaith gan ei ddisgrifio fel y canllaw/strategaeth orau a luniwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer pobl ifanc. Yn ôl nifer o'r rheini a gyfwelwyd, mae'r Fframwaith wedi gwneud gwahaniaeth o ran gwella'r cydweithio rhwng partneriaid ac annog mwy i gefnogi camau i leihau nifer y bobl ifanc NEET, a hefyd gwella'r ymgysylltu ag arweinwyr.

Mae'n cymryd amser i wreiddio systemau ac mae'r Fframwaith yn creu newid diwylliannol o fewn awdurdodau lleol. Byddwn yn parhau i helpu Awdurdodau Lleol i ddatblygu strwythurau a systemau ar lefel leol i adeiladu ar y gwaith da a wnaed eisoes, gan gynnwys casglu a dadansoddi data a chydgyssylltu'r Fframwaith mewn meysydd blaenoriaeth eraill a rhwng ystod eang o bartneriaid.

Cyngor ac arweiniad ar yrfaoedd

Mae Gyrfa Cymru'n bartner canolog yn y broses o weithredu'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid. Defnyddir eu system rheoli cleientiaid i dracio pobl ifanc sydd mewn perygl o ymddieithrio neu sydd wedi ymddieithrio, a'r system hon yw asgwrn cefn y system 'tracio' sy'n sail i'r Fframwaith.

Mae Gyrfa Cymru'n symud fwyfwy tuag at ddatblygu a darparu gwasanaeth cyfunol sy'n defnyddio gwasanaethau ar y we hyd y gellir i fodloni anghenion

cleientiaid, yn enwedig cleientiaid prif ffrwd. Caiff defnyddwyr eu cyfeirio at wasanaethau eraill fel negeseua gwib neu wasanaethau wyneb yn wyneb lle nad oes modd bodloni anghenion drwy'r dull 'digidol yn gyntaf'.

Mae cyfuno gwasanaethau yn ffordd o dargedu cymorth i gleientiaid heb fod angen defnyddio mathau mwy traddodiadol o ryngweithio megis cyfweiliadau cyfarwyddyd llawn. Ceir mwy a mwy o dystiolaeth sy'n awgrymu bod pobl ifanc yn fwy hyderus wrth ddefnyddio negeseua gwib neu'r cyfryngau cymdeithasol (mwy na gwasanaethau ffôn) i ryngweithio'n uniongyrchol â chynghorydd gyrfa. Er enghraifft, cynhaliodd Gyrfa Cymru 4,349 o sesiynau negeseua gwib yn ail chwarter 2015, sydd fwy na dwywaith y sesiynau a gynhaliwyd yn yr un cyfnod yn 2014. Mae rhyngweithio drwy'r cyfryngau cymdeithasol hefyd yn cynyddu'n gyflym.

Gwella'r cysylltiad rhwng addysg a chyflogwyr

Penodwyd Busnes yn y Gymuned (BITC) i ddatblygu model ar gyfer meithrin cysylltiadau (h.y. partneriaethau) cynaliadwy rhwng ysgolion uwchradd a chyflogwyr lleol. Bydd y model yn adeiladu ar raglen Dosbarth Busnes BITC sydd wedi'i phrofi a'i gwerthuso i sicrhau ei bod yn effeithiol. Mae BITC yn cydweithio'n agos â Gyrfa Cymru i gynnwys Dosbarth Busnes Cymru yn ei seilwaith presennol.

Bydd busnesau'n helpu ysgolion drwy raglen o weithgarwch dros gyfnod o ddim llai na thair blynedd. Caiff y partneriaethau eu hehangu drwy'r dull 'clwstwr' sy'n galluogi pobl ifanc i fanteisio ar ystod ehangach o gyflogwyr o wahanol sectorau. Rydym am i bob ysgol uwchradd yng Nghymru gael cyfle i gymryd rhan erbyn 2018. Y prif amcan ar gyfer y flwyddyn gyntaf (hyd at ddiwedd Mawrth 2017) yw sefydlu 60 o bartneriaethau Dosbarth Busnes Cymru. Erbyn diwedd Tachwedd 2015, roedd 13 o bartneriaethau ar waith.

Y cwricwlwm newydd a Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith

Cafodd *Cwricwlwm i Gymru - cwricwlwm am oes* ei gyhoeddi ar 22 Hydref 2015. Mae'n amlinellu sut mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu gweithredu'r argymhellion a nodwyd yn adroddiad yr Athro Donaldson *Dyfodol Llwyddiannus*. Mae'r cynllun yn disgrifio sut y byddwn yn creu ein cwricwlwm newydd, eang, cytbwys, cynhwysol a heriol. Un o brif ddibenion y cwricwlwm yw datblygu pobl ifanc i fod yn gyfranwyr mentrus a chreadigol sy'n barod i chwarae rhan lawn mewn bywyd a gwaith.

Rydym wedi cyhoeddi enwau'r 106 ysgol arloesi a ddewiswyd i gynllunio a datblygu'r cwricwlwm newydd. Bydd yr ysgolion arloesi, Llywodraeth Cymru a Grŵp Cynghori Annibynnol, sy'n cael ei gadeirio gan Graham Donaldson, yn parhau i ymgysylltu â chyflogwyr, arweinwyr busnes a sefydliadau addysg bellach ac uwch drwy gydol y gwaith datblygu er mwyn sicrhau bod y cwricwlwm newydd yn paratoi ein dysgwyr ar gyfer y byd gwaith. Bydd yr ysgolion arloesi ac arbenigwyr hefyd yn ystyried sut bydd y Cyfrifoldebau Trawsgwricwlaidd a'r sgiliau ehangach sy'n hanfodol ar gyfer cyflogadwyedd a'r byd gwaith yn cael eu hymgorffori drwy gydol y cwricwlwm.

Mae'r Cynnig i Ddisgyblion, a lanswyd ym mis Rhagfyr 2014 fel rhan o raglen Her Ysgolion Cymru, yn ceisio cyfoethogi profiad addysgol dysgwyr drwy ddarparu cyfleoedd i ehangu eu gorwelion.

Bydd datblygu a gweithredu'r cwricwlwm newydd a'r Cynnig i Ddisgyblion ar gyfer pob disgybl yn cryfhau'r cysylltiad rhwng ysgolion a busnesau a'r gymuned ehangach ac yn darparu mwy o gyfleoedd i ennyn dealltwriaeth ymhlith pobl ifanc o'r sgiliau a'r ymddygiadau sydd eu hangen yn y gweithle.

Mae'n ofynnol i ysgolion ddarparu'r fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith a bydd hyn yn cael ei adolygu fel rhan o'r broses ehangach o weithredu argymhellion yr Athro Donaldson. Yn y cyfamser, rydym wrthi'n datblygu ystod o adnoddau ymarferol i helpu ysgolion i ymgysylltu â chyflogwyr a darparu'r fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith, gan ganolbwyntio ar leoliadau profiad gwaith.

Gwella mynediad at wybodaeth am y farchnad lafur

Mae darparu gwybodaeth berthnasol a chyfoes am y farchnad lafur (LMI) yn hanfodol er mwyn i unigolion allu gwneud penderfyniadau gwybodus am yrfaeod. I'r perwyl hwn, mae Gyrfa Cymru wedi gwella'r wybodaeth sydd ar gael ar GyrfaCymru.com am y farchnad lafur, a thrwy hynny wella'r modd y caiff gwybodaeth am yrfaeod ei chyflwyno. Yn ogystal, caiff gwybodaeth genedlaethol ei chyflwyno drwy'r Arsyllfa Dysgu a Sgiliau, gan ganolbwyntio ar ffynonellau pwysig fel Arolwg Sgiliau Cyflogwyr Comisiwn y DU.

Darperir gwybodaeth ranbarthol gan Arsyllfeydd y tair Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol. Sefydlwyd Grŵp Rheoli Gwybodaeth am y Farchnad Lafur i leihau bylchau a dyblygu yn yr wybodaeth a gyflwynir i randdeiliaid drwy wefannau allweddol ar draws Cymru.

Cynyddu'r parch cydradd rhwng cyrsiau academiaidd a galwedigaethol

Rydym yn cydnabod bod angen gwella'r ystod o gyfleoedd sydd ar gael i bobl ifanc. Mae'r Prosbectws Ardal Gyffredin (PAG), a ddatblygwyd gan Gyrfa Cymru, bellach wedi'i gyflwyno ar draws Cymru ac yn fodd i bobl ifanc weld yr ystod o opsiynau sydd ar gael wrth iddynt fynd ati i wneud eu dewisiadau ar gyfer dysgu ôl-16.

Yng Nghymru, mae'n ofynnol i ysgolion uwchradd a cholegau Addysg Bellach (AB) gynnig cyrsiau galwedigaethol i ddysgwyr drwy eu cynigion ar gyfer cwricwlwm lleol cyfnod allweddol 4 a 16-18, yn unol â gofynion statudol Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009. Mae gofynion Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 yn sicrhau bod dysgwyr yn cael cynnig o leiaf 25 cwrs gydag o leiaf 3 cymhwyster galwedigaethol yng nghyfnod allweddol 4, ac o leiaf 30 o gyrsiau gydag o leiaf 5 cymhwyster galwedigaethol rhwng 16-18 oed.

Ers cyflwyno Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009, mae pob ysgol uwchradd a choleg AB naill ai wedi bodloni neu groesi'r gofynion sylfaenol o ran nifer y cyrsiau galwedigaethol a gynigir i ddysgwyr. Dengys tystiolaeth hefyd fod cynnydd graddol dros y 5 mlynedd ddiwethaf yng nghanran y dysgwyr sy'n gwneud cymhwyster galwedigaethol. Er enghraifft, yn 2014/15 roedd 75.4% o

bobl ifanc 15 oed yn gwneud cymhwyster galwedigaethol o'i gymharu â 46.9% yn 2010/11. Yn ogystal, roedd 30.0% o bobl ifanc 17 oed yn gwneud cymhwyster galwedigaethol yn 2014/15 o'i gymharu â 18.9% yn 2010/11.

Rydym wedi parhau i hyrwyddo prentisiaethau'n helaeth ymhlith unigolion sydd dal yn yr ysgol neu'n mynychu Sefydliadau Addysg Bellach. Mae hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau parch cydradd rhwng prentisiaethau a'r llwybr traddodiadol o TGAU i Safon Uwch i Radd mewn ysgolion a cholegau AB. Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, rydym wedi defnyddio ein 'Cenhadon Prentisiaeth' (sy'n enillwyr neu'n gystadleuwyr rownd derfynol mewn cystadlaethau Sgiliau a WorldSkills blaenorol) i ymweld â nifer o ysgolion ar draws Cymru i hyrwyddo manteision prentisiaethau ymhlith disgyblion.

Helpu i gynnal diddordeb y bobl ifanc sydd bellaf o'r farchnad lafur

Rydym yn cydnabod bod gormod o blant sy'n derbyn gofal yn gadael addysg orfodol gydag ychydig o gymwysterau neu dim cymwysterau o gwbl. Yn amlach na pheidio, gall hyn olygu eu bod yn symud ymlaen i fod yn NEET neu i'r system cyfiawnder ieuencid.

Mae 'Codi uchelgais a chyrhaeddiad addysgol plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru' yn amlinellu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i helpu plant sy'n derbyn gofal a'r rheini sy'n gadael gofal i gyrraedd eu potensial llawn. Mae'r strategaeth a'r cynllun gweithredu cysylltiedig yn cydnabod bod angen gwneud mwy i helpu plant sy'n derbyn gofal i symud ymlaen o addysg orfodol i addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant ôl-16.

Gwnaeth Llywodraeth Cymru a'r Bwrdd Cyfiawnder Ieuencid gyhoeddi Strategaeth Cyfiawnder Ieuencid ar y cyd yn 2014, sef 'Plant a Phobl Ifanc Gyntaf'. Mae'r Strategaeth yn dwyn ynghyd gweledigaeth, ymrwymiad a fframwaith cydlynol i wella gwasanaethau ar gyfer plant a phobl ifanc o Gymru sydd mewn perygl o fynd i'r system cyfiawnder ieuencid neu sydd eisoes yn rhan o'r system honno. Yn aml, mae mynd i'r afael â'r diffyg diddordeb mewn Addysg, Hyfforddiant a Chyflogaeth ymhlith pobl ifanc sy'n troseddu yn allweddol i sicrhau canlyniadau llwyddiannus a lleihau aildroseddu. Mae nifer o gamau yn y strategaeth yn canolbwyntio'n benodol ar wella deilliannau addysgol y bobl ifanc hyn.

Rydym wedi gweithio gyda'r Loteri Fawr i ddatblygu prosiect a ariennir drwy Gyfrif Segur a fydd yn cefnogi pobl ifanc 16-25 oed sydd ag anabledd/anhawster dysgu, gan gynnwys Anhwylder ar y Sbectrum Awtistig (ASD). Nod y prosiect yw creu a chefnogi cyfleoedd gwaith hirdymor ar gyfer pobl ifanc drwy gysylltu pobl ifanc NEET a chyflogwyr. Bydd yn cynnig cysylltiadau, hyfforddiant a chymorth cyn cyflogi, lleoliadau gwaith am dâl, coetsio a mentora, cymorth ar gyfer teuluoedd a gofalwyr, cymorth ar gyfer cyflogwyr a gweithwyr, cymorth ar ôl i leoliad orffen a chyfle i rannu'r hyn a ddysgwyd.

Mae pobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig yn un o'r grwpiau sy'n flaenoriaeth ar gyfer cael gwasanaethau ychwanegol gan Gyrfa Cymru. Mae gan bob person ifanc sydd â datganiad o anghenion addysgol hawl i gael gwybodaeth, cyngor a chyfarwyddyd annibynnol sydd wedi'u teilwra'n

arbennig ar eu cyfer gan gynghorydd o Gyrfa Cymru, a hynny o Flwyddyn 9 ymlaen a hyd at 25 oed os bydd angen. Mae gan Gyrfa Cymru gynghorwyr cyswllt â phob ysgol arbennig ac mewn ysgolion prif ffrwd yng Nghymru, ac maent yn ymwybodol o'r cyfleoedd a'r cymorth lleol sydd ar gael ar hyn o bryd i bobl ifanc ag AAA.

Ers diwedd cynllun gweithredu dwy flynedd y Fframwaith ym mis Hydref y llynedd, rydym wedi mabwysiadu dull gweithredu sydd wedi'i dargedu fwy. Mae gweithgorau rhanbarthol o randdeiliaid bellach yn canolbwyntio ar faterion penodol a ffyrdd o wella systemau a gwaith partneriaeth. Rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2016, bwriedir canolbwyntio ar blant sy'n derbyn gofal a phobl ifanc sydd yn y system cyfiawnder ieuencid.

Prentisiaethau Uwch

Mae Prentisiaethau Uwch yn rhaglen sydd ar gael i bobl o bob oed ac felly nid yw wedi'i marchnata'n benodol ar gyfer pobl ifanc. Fodd bynnag, rydym wedi codi ymwybyddiaeth amdanynt yn sylweddol mewn ysgolion a cholegau AB drwy hyrwyddo prentisiaethau o'r fath fel dewis arall dilys yn lle Addysg Uwch. Mae prentisiaethau uwch yn cynnwys cyfuniad o ddysgu galwedigaethol a dysgu academaidd a fydd yn cyfrannu'n fawr at ffyniant economaidd drwy wella sgiliau'r unigolyn.

I wneud prentisiaethau uwch yn fwy deniadol i bobl ifanc a chyflogwyr, mae Llywodraeth Cymru wedi dechrau ariannu cymwysterau Addysg Uwch rhagnodedig (HND, HNC a Graddau Sylfaen) os ydynt yn cael eu gwneud fel rhan o fframwaith Prentisiaeth Uwch cyhoeddedig Pennu Safonau Prentisiaethau i Gymru (SASW).

Hyfforddeiaethau

Mae'r Rhaglen Hyfforddeiaethau yn helpu i ennyn hyder a brwdfrydedd pobl ifanc ac yn ceisio mynd i'r afael â rhwystrau rhag dysgu a allai eu hatal rhag symud ymlaen at waith neu ddysgu uwch. Rydym wrthi'n adolygu'r rhaglen er mwyn sicrhau ei bod yn fwy effeithiol wrth helpu pobl ifanc i gael gwaith.

Twf Swyddi Cymru

Dechreuodd Twf Swyddi Cymru yn 2012 fel rhan o ffordd Llywodraeth Cymru o fynd i'r afael â diweithdra ymhlith pobl ifanc yng Nghymru. O dan gam cyntaf y rhaglen, cafodd dros 17,000 o gyfleoedd eu creu ar draws Cymru. Caiff y data ar gyfer ail gam y rhaglen, a ddechreuodd ym mis Mai 2015, eu cyhoeddi ym mis Mawrth 2016.

Cynllun teithio rhatach i bobl ifanc 16 a 17 oed

Cafodd cynllun Llywodraeth Cymru i roi cyfle i bobl ifanc 16, 17 a 18 oed arbed traean ar bris tocyn bws ei gyflwyno ar 1 Medi 2015, a hynny'n dilyn ymgyrch a ganolbwyntiodd yn benodol ar y cyfryngau cymdeithasol ond a oedd hefyd yn cynnwys hysbysebion ar fysiau ac ar ochr ffyrdd. Hyd yn hyn, mae tua 3,600 o'r cardiau FyNgherdynTeithio wedi'u dosbarthu sy'n cynnig teithio rhatach ar gyfer pob taith ar wasanaethau bws lleol ac ar rwydwaith bws pellter hir TrawsCymru, nid dim ond teithiau i hyfforddiant neu i'r gwaith.